

LA INVENCIÓ DE HUGO CABRET

Fitxa tècnica i artística

Títol original: *The invention of Hugo Cabret*

Direcció: Martin Scorsese

Guió: John Logan; basat en el llibre "La invención de Hugo Cabret", de Brian Selznick

Interpretació: Asa Butterfield (Hugo Cabret), Chloë Grace Moretz (Isabelle), Ben Kingsley (Georges Méliès), Sacha Barona Cohen (inspector de l'estació), Jude Law (pare d'Hugo), Christopher Lee (Sr. Labisse), Richard Griffiths (Sr. Frick), Ray Winstone (oncle Claude), Emily Mortimer (Lisette), Frances de la Tour (Sra. Emilie)

Música: Howard Shore

Fotografia: Robert Richardson

Producció: Tim Headington. Graham King, Christi Dembrowski

País: EE.UU.

Any: 2011

Durada: 128 minuts

Les guies de pel·lícules que s'ofereixen des del GrupIREF tenen el mateix objectiu que el projecte Filosofia 3/18, és a dir, procurar que els nens i joves pensin per si mateixos de forma acurada i reflexiva. Per això no són gaire convencionals. Poques vegades hi ha referències a directors, actors o tècniques fílmiques ni corrents cinematogràfiques.

Com si es tractés d'una lectura, demanem als espectadors una actitud activa i desperta abans, mentre i després de veure la pel·lícula. Les nostres guies busquen propiciar tant la mirada a la pantalla com a un mateix.

Aquest aprenentatge es fa a les aules de forma cooperativa, és a dir, formant una comunitat de recerca, un espai on es tracten les qüestions que planteja la pel·lícula de forma dialogada - ni debats ni discussions-, tot donant molta importància a l'exercici del pensament crític i reflexiu.

L'apartat Temes que es poden tractar no ha de ser tractada com un llibre de text, cal usar tots els mecanismes que són habituals a les aules de Filosofia 3/18: fer pissarra si s'escau, posar en marxa el diàleg i si convé llençar alguna pregunta, com un repte per avançar en el coneixement i en l'exercici d'actituds dialogants.

Quan creiem que el treball amb la pel·lícula ja es pot tancar, plantejarem una avaluació per tal que l'alumnat es faci conscient de què ha après, dels sentiments que li ha generat i del coneixement que li ha aportat.

Llicència de Creative Commons
Guia La invención de Hugo Cabret. Autora:
Irene de Puig Olivé. Està subjecta a una
llicència de Reconeixement-NoComercial-
SenseObraDerivada 4.0 Internacional de
Creative Commons.

Resum

Explica la història d'Hugo, un nen de 12 anys, orfe, que viu amagat a l'estació de tren "Gare Montparnasse", a París, a començament dels anys trenta.

Després de la mort del seu pare, el seu oncle, que se suposa que l'ha de cuidar, el treu de l'escola i el fa treballar controlant els rellotges de l'estació de tren.

El noi passa els dies ajustant els rellotges de l'estació, robant menjar a les botigues de l'estació i treballant en el projecte més ambiciós del seu difunt pare, la reparació d'un autòmat espatllat: un home mecànic suposadament capaç d'escriure amb un ploma estilogràfica.

El major tresor del nen és un quadern del seu pare en que es recullen les instruccions per arreglar un vell autòmat. Però l'amo de la botiga de joguines de l'estació li pren després enxampar-lo robant les peces que necessita.

Amb l'ajuda de la noia de qui es fa amic, començarà a buscar una resposta a un misteri relacionat amb un missatge ocult que va deixar el seu difunt pare, on hi intervenen un quadern de notes, el malhumorat propietari d'una botiga de joguines, un inspector de policia de l'estació, un llibreter i un pany amb forma de cor, aparentment sense clau.

Pel professorat

Scorsese es va basar en la novel·la infantil de Brian Selznick per rodar una pel·lícula que pogués veure la seva filla de 12 anys. És una constant al·lusió als orígens del cinema. Hi ha molts detalls que no passen inadvertits a l'aficionat a aquest art. El més descarat potser és el d'Hugo penjat de la maneta del rellotge, a la manera de Harold Lloyd a la pel·lícula *Safety Last*. La veureu en el següent enllaç: <http://www.youtube.com/watch?v=bP5FYKDij18>

Tot i que es narra la història del petit Hugo Cabret, és, per sobre de tot, un record a la figura de George Méliès, entre la reivindicació i l'homenatge. La segona meitat de la pel·lícula mostra un exercici pedagògic en el camp de la història del cinema al voltant de la figura d'un dels seus pioners.

En vint minuts, Scorsese fa un repàs del cineasta, del seu talent multidisciplinari, del sentit de l'espectacle i ho fa amb una economia narrativa excepcional. Aquest repàs ens dóna l'oportunitat de revisar algunes de les obres més conegudes de Méliès, remasteritzades en alta definició.

El nostre protagonista, el jove Hugo Cabret, podria passar perfectament per un personatge sortit de la imaginació d'un Charles Dickens.

A més de la història principal, hi ha històries paral·leles, que componen la vida de l'estació de tren. A la majestuosa estació conviuen diferents personatges que, d'una manera o altra, intervenen en la rutina diària d'Hugo.

És una pel·lícula amb màgia. La que va saber usar Méliès i la de Scorsese. El poder de la imaginació posada al servei d'uns pioners que van donar vida a històries de tot tipus per crear un art que ha anat meravellant generació rere generació, un art que ha evolucionat de manera increïble, dècada rere dècada fins als nostres dies.

Aquesta pel·lícula va estar rodada en 3D i, per tant, no cal dir que si hi ha la possibilitat de veure-la en aquest format, cal aprofitar-ho.

Com visualitzar

Per aprofitar i aprofundir en el tema de la pel·lícula fora molt interessant de passar algunes de les pel·lícules de Méliès que es troben a la xarxa. I també algun reportatge com ara el que va fer TV a Días de cine: 150 aniversario de Georges Méliès. El trobareu en aquest enllaç:

<http://www.rtve.es/alcarta/videos/dias-de-cine/dias-cine-150-aniversario-georges-melies/1268485/>, 8:24

O altres que es troben amb facilitat:

George Méliès, cineasta: <http://www.youtube.com/watch?v=VAWvIdzKVSM> 6:43

I es pot completar abans o després amb algun documental com ara, El començament del cinema

<http://www.youtube.com/watch?v=2bhkH3HJMUA&feature=related> 2:15

ABANS DE VEURE LA PEL·LÍCULA

Qüestionari previ:

- Coneixes altres pel·lícules que tinguin com a protagonistes nens o nenes?
- Coneixes llibres on els personatges siguin nens o nenes?
- Què saps dels inicis del cinema?

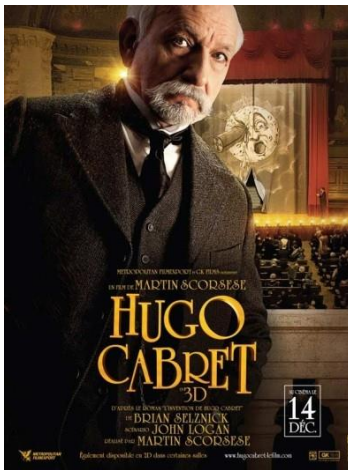
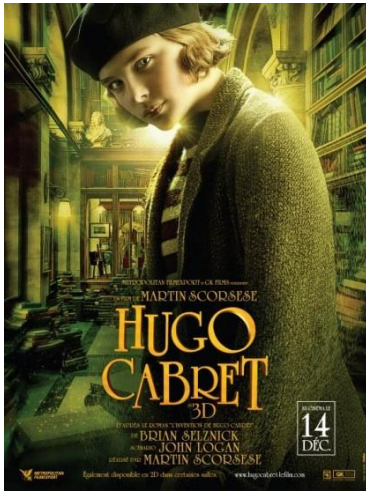
1. El títol i la caràtula

El títol

Com veuràs a les caràtules, segons els països la pel·lícula té títols diferents: *La invención de Hugo* en castellà, *Hugo* en anglès, *Hugo Cabret* en francès i en italià.

- Què ens aporten de diferent?

Les caràtules

Estudi de distintes caràtules relacionades amb el film:

- De cadascuna:
 - Què ens diu el disseny de cadascuna?
 - Ens anuncia de què anirà la pel·lícula?
- De la que nosaltres usem
 - Què remarca, a diferència de les altres?
 - Quines expectatives et crea?
- Una vegada vist el film:
 - Creus que s'han acomplert les expectatives que t'oferia la caràtula?
 - Què t'hi sobra o què t'hi falta?
 - Amb quina et quedaries?
- Personalitza la caràtula. Dibuixa la teva caràtula a partir de distints elements que pots fotocopiar o trobar a Internet: lletres, fotogrames de publicitat, etc.

DESPRÉS DE VEURE LA PEL·LÍCULA

El títol de la pel·lícula en castellà és "La invención de Hugo". Mentre que en altres llengües es diu simplement el nom del protagonista. Diries que hi ha alguna "invenció" a la pel·lícula, que justifiqui aquest títol?

El nom del protagonista no té cap problema, és tracta d'un personatge masculí ja que es diu Hug o Hugo i pel cognom podem endevinar que és francès (també podria ser català!).

- Però perquè hi ha afegit "la invenció" a l'original?

Veiem què és una invenció i on ens portaria treballar aquest concepte. Per ajudar-nos copiem aquí un parell d'exercicis del manual *Recerca Filosòfica* de M. Lipman pàgs. 26 i 27:

1.2 EXERCICI:

I) Després de cada enunciat, digues si penses que descriu una "invenció" o una "descoberta".

1. Colom troba Amèrica.
2. En Joan ensopega amb el llibre que la Maria havia perdut, i que era a terra.
3. A la Maria, se li acut una nova manera d'enfilar collarets.
4. En la seva investigació, un científic esbrina de quina manera les cèl·lules humanes poden esdevenir canceroses.
5. Una família elabora un nou dispositiu que dóna menjar al gos automàticament, quan ells són fora de casa.

II) Amb paraules teves, descriu la diferència que hi ha entre les accions que anomenes "descoberta" i les que anomenes "invenció".

III) Llegeix les definicions que es donen aquí:

descobrir: esbrinar, adonar-se, assabentar-se de l'existència de.

inventar: acudir-se, enginyar, planejar, imaginar, provocar, suscitar, originar, idear.

Tria una de les paraules, o ambdues, de les oracions següents. Escriu, en el lloc corresponent, allò que hagi triat:

1. Un explorador famós fou responsable de la (descoberta, invenció) de l'Oceà Pacífic.
2. La (descoberta, invenció) de la impremta va fer més fàcil la publicació de llibres.
3. Els científics procuren (descobrir, inventar) maneres d'estalviar energia.

IV) Explica perquè has donat aquestes respostes a III).

1.3 EXERCICI:

I) Classificar i donar raons de la classificació:

	Descoberta	Invenció	Raons
1. Electricitat			
2. Bombetes elèctriques			
3. Magnetisme			
4. Imants			
5. Papyrus			
6. Televisió			
7. Oceà Pacífic			
8. Raigs X			
9. Sabó			
10. Impremta			
11. Pensar			
12. Família			
13. Ciutat			
14. Llet pasteuritzada			
15. Pomes ensucrades			

II) Descoberta i invenció

Encarrega als alumnes que escriguin un paràgraf sobre un dels temes següents:

- La descoberta més gran que he fet
- Diferència entre Descoberta i Invenció
- Què m'agradaria d'inventar
- ¿Hi pot haver descobertes fetes conjuntament per varies persones?
- ¿Totes les descobertes són invencions?
- ¿Totes les invencions són descobertes?

- No seria més adequat parlar de la descoberta d'Hugo Cabret?

Estructura

Aquesta pel·lícula té l'estructura narrativa de tots els contes clàssics:

- L'inici es presenta com una mancança: orfe de pare, un oncle mal cuidador, etc. que porta l'heroi a resoldre el conflicte.
- Proves : sobreviure, amagar-se de l'autoritat.
- Una vida plena de perills.
- Ajuda de personatges que donen un cop de mà a l'heroi : Isabel.
- El bé triomfa i l'heroi és reconegut.

Procurar que els estudiants s'adonin d'aquesta estructura a base de fer preguntes:

- Què passa?
- Quan, com i on passa?
- Per què passa?
- Què necessita o què busca Hugo?

- Què es planteja de fer Hugo?
- Amb quins conflictes es troba Hugo?
- Quines qüestions resol?
- Per què vol arreglar l'autòmat?
- Quins perills troba?
- Qui l'ajuda?
- Com acaba?

Fent memòria entre tots, llistarem els distints episodis per ordre (treballant causes i conseqüències), fins que en quedi clar el fil argumental.

2. L'ACCIÓ

L'ambient: Època i lloc

França al segle XIX va tenir un gran creixement tant econòmic com polític i social. Cap a finals de segle, comença la colonització d'Àfrica i Àsia, i la societat va entrar en la revolució industrial, es van desenvolupar fàbriques, ferrocarrils, grans empreses i establiments de crèdit. La Tercera República, a partir de 1870, va ser un règim durador de França de quasi un segle i mig.

Hi ha haver molts canvis:

- La xarxa ferroviària va triplicar la seva extensió.
- Els bancs van proporcionar un sistema de crèdit nacional.
- La indústria tèxtil va ser la que més va afavorir l'economia. Aquesta treballava la seda, el lli i la llana.
- En agricultura hi havia més cultius i es va introduir el sucre en el comerç.

Al món, però especialment a Europa, hi ha molta efervescència. Entre el final del XIX i els primers anys del segle XX s'inventen aparells i estris com: la màquina d'escriure, la de cosir, la de fer fotografies, però també l'avió i el submarí, la bicicleta, el cotxe, la llum elèctrica, el telèfon... i el cinema.

París, durant la segona meitat del segle XIX, va fer diverses exposicions que presentaven novetats d'arreu del món. La més destacada va tenir lloc el 1889 amb motiu de la commemoració del primer centenari de la seva revolució. Per aquesta ocasió va ser construïda la Torre Eiffel, que estava previst desmuntar una vegada acabada l'exposició, però, com tots sabem, continua encara al seu emplaçament original. El segle XX s'inicia amb la construcció del metro de París i es remodela la ciutat.

El període anomenat la *Belle époque* és un temps comprès entre els anys 1890 i 1914, quan esclata la Primera Guerra Mundial. La idea de la *Belle Époque* s'imposa al mateix temps en dos aspectes tan diferents com l'econòmic i el cultural. Quant al cultural, crida profundament l'atenció ja que França va conèixer llavors un apogeu de totes les arts.

Acabada la Primera Guerra Mundial (1914-1918), els governs democràtics no van ser capaços de resoldre els greus problemes polítics, socials i econòmics de l'Europa d'entreguerres. Aquesta crisi en alguns països com Itàlia (Mussolini) i Alemanya (Hitler) es manifesta amb l'aparició de dictadures de tipus totalitari.

La pau després de la llarga guerra va generar una sensació d'insatisfacció i intranquil·litat que va afectar molts països europeus, vencedors i vençuts que va abocar el món a una segona guerra mundial (1939- 1945).

- Aquestes notes t'han ajudat a comprendre millor la pel·lícula?
- Creus que l'ambientació i vestuari estan d'acord amb el moment històric? Per què?
- Hi ha alguna cosa de l'època o el lloc que no hagin comprès?

Estació de Montparnasse

L'estació de París-Montparnasse, és una de les sis grans estacions terminals de tren de París i té un trànsit, aproximadament, de 50 milions de viatgers a l'any.

La primera estació va ser construïda el 1840 al llarg del boulevard Montparnasse, davant de la Rue de Rennes, on ara hi ha l'edifici de la torre de Montparnasse. Aviat es va fer petita pel creixement del trànsit i es va substituir en el mateix lloc, per una nova estació construïda en 1852 per l'arquitecte Victor Benoît Lenoir i l'enginyer Eugène Flachet. Aquesta segona estació va sobreviure des de la Segona Guerra Mundial fins a la dècada de 1960.

Fotografia d'un accident real a l'estació de Montparnasse, 1895.

- Busca a Google Earth on es troba l'estació actual de Montparnasse així com alguna informació que tingui a veure amb la pel·lícula: sobre els rellotges, les botigues que hi havia i que hi ha, sobre el bar o restaurant, etc...

3. ELS PERSONATGES

- Buscar els adjectius que millor defineixin els personatges:

	Descripció física	Descripció psicològica
Hugo Cabret		
Isabelle		
Georges Méliès		
Inspector d'estació		
Pare d'Hugo		
Sr. Labisse		
Sr. Frick		
Oncle Claude		
Lisette		
Sra. Emilie		

AJUDA per la mestra

Trets físics

Algunes observacions que es poden fer:

- Aspecte físic general: menut, alt, prim, ros, fort, jove, àgil, musculós, ...
- Com gesticula, com es mou: elegant, lent, nerviós, ràpid, ...

Trets psicològics

Buscar entre aquests adjectius, algun que vagi bé per a usar en la descripció dels personatges:

Bondadós	Perseverant	Generós	Humil
Calmat	Solidari	Indiferent	Obedient
Tolerant	Ordenat	Impacient	Colèric
Pacient	Voluntariós	Sincer	Respectuós
Delicat	Amical	Bondadós	Apassionat

Pla de diàleg

- Per a treballar primer individualment i després en grup:
 - Afegir-hi algun personatge més o treure'n algun.
 - Afegir-t'hi tu fent un paper. (Pots triar un dels papers que ja hi ha o afegir un nou personatge, que t'has d'inventar).
 - Amb quin dels personatges viuries i amb quin no i per què.
 - Quins valors representen els distints personatges del film? (es pot posar una llista de valors positius: solidaritat, tendresa, estimació, tolerància, comprensió, generositat, amistat).
- Com reaccionen emocionalment?
 - Pots detectar algun moment del film on sigui molt explícit algun dels sentiments següents per part d'algun dels personatges principals?

<u>Sentiment</u>	<u>Moment del film</u>
Hugo	
Isabelle	
Georges Méliès	
Inspector d'estació	
Pare d'Hugo	
Sr. Labisse	
Sr. Frick	
Oncle Claude	
Lisette	
Sra. Emilie	

AJUDA PER LA MESTRA

Ira : fúria, ultratge, ressentiment, còlera, exasperació, indignació, aflicció, acritud, fastigueig, irritabilitat, hostilitat, violència, odi, etc.

Tristesa: pesar, malenconia, pessimisme, llàstima, auto compassió, solitud, abatiment, desesperació, aflicció, abatiment, esllanguiment, etc.

Temor: ansietat, aprensió, nerviosisme, preocupació, consternació, inquietud, cautela, incertesa, paor, por, terror, fòbia, pànic, etc.

Plaer: felicitat, alegria, diversió, orgull, estremiment, embadaliment, gratificació, satisfacció, eufòria, èxtasi, etc.

Amor: acceptació, simpatia, confiança, amabilitat, afinitat, devoció, adoració, afecte, estima, tendresa, consideració, predilecció, etc.

Sorpresa: commoció, desconcert, admiració, estranyesa, atordiment, estupefacció, esbalaiment, meravellament, etc.

Disgust: menyspreu, avorriment, aversió, disgust, repulsió, desplaer, desgrat, pena, aflicció, sofriment, turment, empipament, molèstia, decepció, malestar, etc.

Vergonya: culpabilitat, molèstia, disgust, remordiment, humiliació, penediment, mortificació, contrició, deshonor, etc.

4. COMPRENSIÓ DE LA PEL·LÍCULA

Pla de diàleg

- Diries que és una ficció o que podria haver passat?
- Per què deixa de fer cinema Méliès?
- Quina escena t'ha agradat més?
- Alguna escena t'ha fet por?
- Què sents en l'escena on el guàrdia encalça Hugo?

Sobre la pel·lícula

- Què ens diu aquest film?
- T'has posat en la pell d'Hugo?
- Com creus que haguessis reaccionat tu?
- Quin sentiment t'ha provocat la pel·lícula?
- Quin altre títol posaries a la pel·lícula?

5. TEMES QUE ES PODEN TRACTAR

El naixement del cinema

La pel·lícula és un homenatge als inicis de la història del cinema, centrada en el personatge de George Méliès.

La idea de capturar el moviment per mitjans mecànics és molt antiga. Molts inventors i científics ho intentaren però era un llarg camí. A mitjans segle XIX, ja s'havia arribat a captar la realitat per mitjans lluminosos com el daguerreotip i la fotografia.

L'Exposició Universal de Chicago, celebrada el 1893, va ser el lloc on el nord-americà Thomas Edison va presentar en públic dues invencions basades en els

descobriments anteriors: el *kinetograph*, -la primera càmera per captar imatges en moviment-, i el *kinetoscope* una mena d'armari en la qual un espectador pot seguir un espectacle gravat.

Aquest aparell era d'ús individual i l'espectador, per unes monedes, podia posar els ulls al visor i veure la representació. Les sales kinetoscope exhibien pel·lícules

que s'enregistraven a l'estudi d'Edison. Eren sobre espectacles de circ, acròbates, artistes de teatre, de varietats, combats de boxa, etc.

Mentrestant a França, Auguste i Louis Lumière, fills d'un industrial de productes fotogràfics, havien inventat el cinematògraf, un aparell portàtil que tenia tres funcions: càmera, impressora i projector. Es considera que la data oficial del naixement del cinema és el 28 de desembre de 1895 quan aquests germans van fer la primera projecció al Boulevard des Capucines de París . S'hi exhibien pel·lícules molt curtes, entre les quals *La sortida dels obrers de la fàbrica* (una de les primeres del món i famosa per l'ensurt que van tenir els espectadors en pensar-se que el tren es llençava sobre ells), i *El*

Jardiner (més tard reanomenada *El regador regat*).

En aquells temps, les pel·lícules es veien principalment com si fossin un acte més de les funció de teatre. El simple fet de veure imatges en moviment era suficient per atraure el públic, sobretot de les capes mitjanes i baixes de la societat. Els films solien durar menys d'un minut i constar d'una sola escena ininterrompuda, amb càmera fixa que captava tant escenes quotidianes del carrer com grans esdeveniments.

A Catalunya, Fructuós Gelabert esdevé el pare de la cinematografia catalana i espanyola (1897). Segundo de Chomón segueix els passos de Méliès en el seu film *L'hotel elèctric* (1905 - 8), on els trucatges són dels millors de l'època.

Des del començament, es va intentar combinar les imatges en moviment amb so sincronitzat, però la possibilitat no va arribar fins al final de la dècada dels anys vint. Tot i no tenir so el cinema no era mut, l'acció o els diàlegs s'indicaven gràcies a uns rètols incorporats enmig de les escenes. De vegades, un pianista donava el toc musical a l'espectacle. Les barraques dels inicis del cinema es van convertir en sales elegants i espaioses on començaven a acudir les classes benestants i no només les populars.

El 1896, el mag i propietari d'un teatre parisenc, Georges Méliès, va començar a exhibir pel·lícules. Els seus films aprofitaven els trucs de màgia i il·lusionisme juntament amb alguns trucs cinematogràfics i efectes especials descoberts pel propi Méliès.

Del 1905 al 1910, el cinema deixa de ser artesania improvisada i esdevé indústria. A França, es comencen a produir petites pel·lícules còmiques, amb

actors i es creen societats de distribució i de producció. El primer gran actor còmic, Max Linder (*Max et sa belle*, 1910), va ser el model per Charles Chaplin. Alhora, però, el 1908 el cinema també deixa de ser una activitat estrictament comercial per reivindicar-se com un art gràcies a les temptatives de persones com Georges Méliès. Ell és qui obre aquesta tendència i obre el pas del documental a la ficció.

Abans de Méliès el cinema era considerat una atracció menor, un espectacle de fira, però quan George Méliès va usar les seves habilitats i coneixements de màgia i els va aplicar sota la forma d'efectes especials, els novells realitzadors van captar les grans possibilitats que l'invent oferia.

- Fer una breu recerca d'alguns dels personatges fonamentals del cinema mut:
 - Thomas Edison
 - Germans Lumière
 - Edwin Porter
 - Germans Gaumont

A tota la cinta hi ha detalls que fan referència, bé clara i explícita o bé velada a les primeres pel·lícules mudes.

- *L'home mosca*, (1923) film estatunidenc, que va ser dirigit per Fred Newmayer i Sam Taylor i protagonitzat per el 1923 Harold Lloyd.
- Les pel·lícules de Chaplin i Buster Keaton.

- Visionar algunes pel·lícules d'aquest inici:

- De Lumière
 - Sortida d'obriers de la fàbrica*. http://www.youtube.com/watch?v=xxLGDF_121U
 - La França que treballa*. <http://www.youtube.com/watch?v=3IAh-h5oB4A>
 - El regador regat*. <http://www.youtube.com/watch?v=8mO6KaxII4Y>
 - L'arribada d'un tren*. <http://www.youtube.com/watch?v=MsWYfb4uCzA>
- De Méliès
 - Viatge a la lluna* (1902) <http://www.youtube.com/watch?v=dxB2x9QzXb0>
 - El castell* (1896) <http://www.youtube.com/watch?v=OPmKaz3Quzo>
 - La sirena* (1904) <https://www.youtube.com/watch?v=4wzR9LxwxLA>
 - L'il·lusionista* (1899) <http://www.youtube.com/watch?v=zs5BBaNJ6mg>
 - La venta focs* (1899) <https://www.youtube.com/watch?v=cAUX6Qokkv>

Aproximació a una cronologia del cinema

1895: Naixement del cinema. Els germans Lumière van desenvolupar un aparell que encadenava les imatges a una velocitat suficient per fer-les semblar animades. La primera projecció fou el dia 28 desembre d'aquest any, a París.

Des del 1895 fins al començament de la Primera Guerra Mundial, el 1914, el cinema es desenvolupa principalment a Europa, on s'utilitza com a entreteniment en teatres o sales de joc.

1897: Georges Méliès va construir el seu propi estudi de cinema.
 1902: Pel·lícula muda, amb blanca i negra, *Viatge a la Lluna*.
 1927: *Jazz*, d'Alan Crosland és considerat el primer llarg metratge parlat.
 1929: El Cinema sonor es va estendre a Hollywood i a Europa.

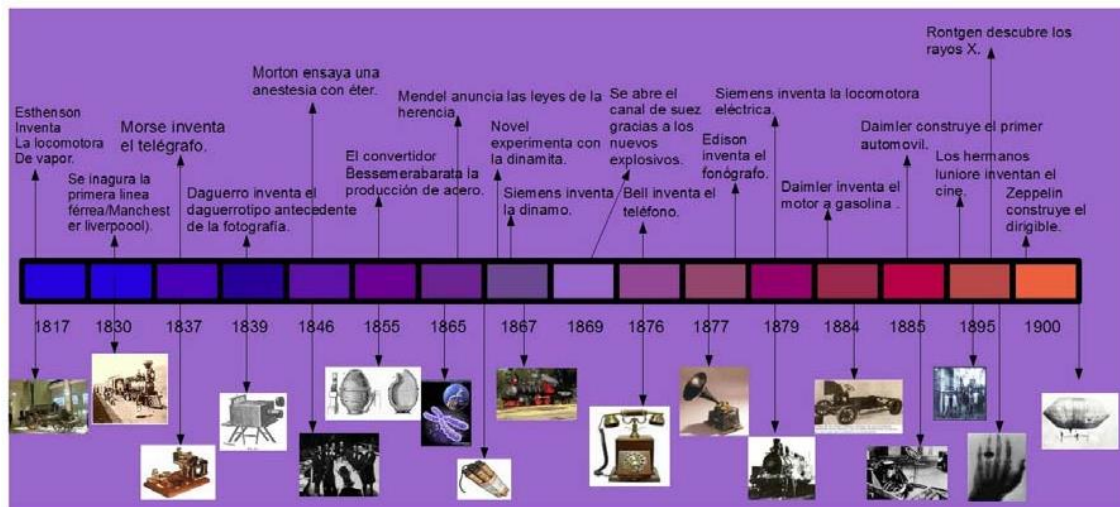
A partir de 1930 i durant la Segona Guerra Mundial (1939-1945), el cinema es converteix en instrument polític de propaganda i publicitat dels distints règims.

A partir de 1945, després de la Segona Guerra Mundial, el cinema sonor i el color creix enormement.

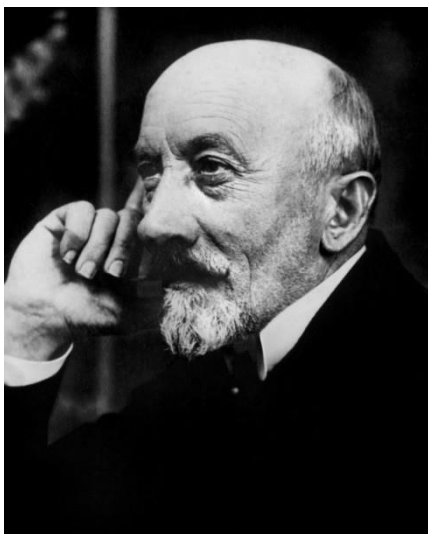
Des de 1960 el cinema es desenvolupa arreu. Apareixen els efectes especials, l'ús de l'ordinador, etc.

El 1990, es comença a experimentar en tres dimensions.

- Situa en el fris cronològic l'any d'estrena de cada un d'aquestes pel·lícules:
 - *Sortida de la fàbrica*, dels Lumière
 - *Viatge a la Lluna*, de Méliès
 - *El gran dictador*, de Chaplin
 - *Hugo Cabret*, de Martin Scorsese
 - *The Jazz Singer (El cantor de Jazz)*, - la primera pel·lícula sonora

George Méliès

Georges Méliès (1861 - 1938) va ser un dels pioners del cinema després dels seus creadors, els germans Lumière.

Des de petit va mostrar interès i habilitat en el dibuix. Va viatjar a Anglaterra, i es va interessar per l'il·lusionisme. De retorn a París, volia ingressar a l'Escola de Belles Arts, el pare, però, el va fer quedar en el negoci familiar de calçat. Quan va poder es va comprar un teatre, on feia de director, però també feia de periodista i dibuixant.

El 1895, el pare dels Lumière va convidar, personalment, Méliès a la primera representació del Cinematògraf. En finalitzar la projecció, Méliès ja va voler comprar aquell màgic invent, Lumière pare, però, no li va voler vendre, perquè estava convençut que no tenia cap possibilitat de comercialització.

Méliès, però, no pensava en el comerç, ell era un artista i volia portar aquell invent al seu teatre, perquè intuïa les possibilitats artístiques que oferia el cinematògraf.

El 1896, va fabricar i comercialitzar el seu propi aparell de projecció, anomenat "kinetògraf" i va començar a rodar pel·lícules, que després projectava al seu teatre. Es tracta de petites escenes a l'aire lliure, similars a les dels germans Lumière. El seu estil, però, va evolucionar ràpidament buscant crear pel·lícules semblants als seus espectacles d'il·lusionisme. Les sessions de cinema a poc a poc van substituint les sessions de màgia i prestidigitació.

Va invertir una gran quantitat de diners per a la creació del que es considera el primer estudi de cinema, situat al municipi de Montreuil, en el qual es van utilitzar diversos artefactes. Va començar a dirigir una sèrie de pel·lícules amb molts trucs i efectes: imatges màgiques en què desapareixen personatges (*Escamoteig d'una dama*, 1896), xoquen trens, creixen els objectes i fins es pot viatjar a llocs desconeguts (*Viatge a la Lluna*, 1902).

Per la temàtica i la inventiva recorda l'imaginari de l'escriptor francès Jules Verne (1828-1905). Tot era molt artesanal. Els decorats de les seves pel·lícules estaven ben dibuixats, però són bigarrats i

excessius per la sensibilitat actual. Un equip pintava a mà cada fotograma de les pel·lícules.

Va crear unes 500 pel·lícules, però la ràpida transformació de la indústria del cinema i l'esclat de la Primera Guerra Mundial, el 1914, van afectar al seu negoci

i va anar perdent diners progressivament, fins que, a la fi, va deixar de fer pel·lícules.

A partir dels anys vint, la indústria del cine es va expandir i Méliès, pràcticament arruïnat, en va quedar fora i el seu nom es va anar oblidant. És en aquesta època que, per guanyar-se la vida, munta una petita botiga de llaminadures i joguines a l'estació de Montparnasse, lloc on se situa la nostra pel·lícula.

El 1926, el crític de la revista "Ciné-Journal", Lleó Druhot, el va descobrir per casualitat i va començar a reivindicar la seva obra i el seu geni. Al final de la seva vida va ser reconegut i el 1931 fou condecorat amb la Creu de la Legió d'Honor.

Malgrat aquest reconeixement, Méliès va continuar anant a treballar cada dia al seu lloc de l'estació de Montparnasse. Però des d'aleshores forma part indiscutible de la història del cinema.

El 21 de gener de 1938 va morir, humil i en silenci, tal com s'havia mantingut durant tants anys, a l'hospital Leopold-Bellan de París.

Méliès té el mèrit d'haver convertit el cinema en un espectacle: va fer realitat els somnis de les persones en mostrar-los en les imatges que es representen en una pantalla. És el primer inventor de ficcions, el pare de la ciència-ficció cinematogràfica. *Viatge a la Lluna* (1902) i *Viatge a través de l'impossible* (1904) es troben entre les grans mostres de trucatges.

Més sobre Méliès:

http://ca.wikipedia.org/wiki/Georges_M%C3%A9li%C3%A8s

http://www.upf.edu/pdi/dcom/xavierberenguer/recursos/fig_calc/_7_/estampes/1_4.htm

- Comparar la pel·lícula i aquesta breu biografia de Méliès, tot buscant els elements que tenen en comú.

8 desembre 1861: Neix a París, el seu pare és l'amo d'una fàbrica de sabates de luxe. Durant els seus estudis fa dibuixos apassionats, caricatura els seus mestres, etc.

1877: Primeres actuacions.

1884: Sortida a Londres per millorar el seu anglès: descobreix la màgia.

1886: Torna a París: ell vol exercir una professió artística, però el seu pare s'hi nega i ell ha de treballar en el negoci familiar. Privadament s'ocupa de la màgia.

1888: El llegat d'una part de la fàbrica de sabates, va vendre'n la seva part, li permet dedicar-se a la seva passió i comprar el teatre de Robert-Houdin, la seva empresa, els seus robots i muntatges evoquen representacions d' "il·lusions".

1895: Estrena del cinematògraf Lumière: sorprès per aquesta invenció, va fer una oferta de compra als Lumière, però s'hi van negar.

5 abril 1896: Fabricació de les seves primeres pel·lícules, instal·lació d'un taller de muntatge en la seva vila de Montreuil.

1896-1913: Creació de més de 600 curtmetratges, on hi desenvolupa més trucs, com *L'home amb el cap de goma*, *Un Viatge a la Lluna*, etc.

1913: Final de les seves creacions: arruïnat, va deixar el teatre Robert Houdin.

1915-1923: Les obres presentades atrauen menys públic, per la qual cosa es va veure obligat a vendre la seva propietat de Montreuil. Decebut, crema o ven una gran part de la seva obra.

1925: Canvi de professió: es va convertir en un comerciant de joguines i llaminadures a l'estació de Montparnasse.

10 desembre 1925: Es casa amb Joan d'Alcy, la intèrpret principal de les seves pel·lícules.

1929: Presentació de l'obra de Méliès a la Salle Pleyel. És una espècie d'homenatge per la seva trajectòria, fou aclamat pel públic.

1930: Mor la seva filla, decideix fer-se càrrec de la seva néta Madeleine.

21 gener 1938: Mort a París. Va ser enterrat al cementiri de Père Lachaise.

Ser orfe

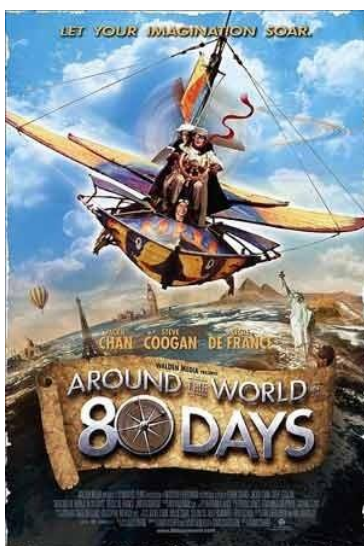
Ser orfe vol dir no tenir família. Hugo vivia amb el seu pare però un dia va morir i es va lliurar d'anar a l'orfenat perquè el seu oncle borratxo el feia treballar per a ell. Un dia l'oncle desapareix i Hugo es queda sol. Isabelle, tot i haver estat acollida pel matrimoni Méliès, enyora la presència dels seus pares que també van morir quan era una nena.

- Pots imaginar-te com deu sentir-se Hugo sense cap adult de confiança a prop?
- Creus que tu hauries pogut sobreviure en les seves condicions?

Els llibres

Jules Verne

- A la pel·lícula, en diverses ocasions, surt el nom de Jules Verne. Recordes en quines?

Jules Gabriel Verne és un escriptor francès, conegut especialment per novel·les on apareixen molts temes de ciència-ficció. Va néixer a Nantes, el 8 de febrer de 1828 i va morir el 1905, als 77 anys.

Un dels seus desitjos era escriure aventures basades en els invents i avenços científics i tècnics de la seva època. De jove viatjà molt, estudià Dret a París i es posà a treballar a la Borsa, però en realitat, tenia vocació literària. Escriu un parell d'obres de teatre i col·labora a una revista publicant viatges fantàstics. La seva primera novel·la: *Cinc setmanes en globus*, fou un èxit i l'autor assolí la fama només amb 34 anys. Va ser un dels escriptors més populars d'Europa. Entre els títols més destacats, agrupats a la col·lecció 'Viatges extraordinaris', hi trobem 'Viatge al centre de la Terra', 'De la Terra a la Lluna', 'Els fills del capità Grant' i 'Vint mil llegües de viatge submarí', protagonitzada per uns dels personatges més famosos creats per la ploma de Verne: el capità Nemo. En el seus personatges hi ha sempre un fons d'humanitat.

Molts dels invents de la primera meitat del segle XX foren previstos per ell. A la seva obra s'hi descriuen l'aire condicionat, automòbils, Internet, la televisió i altres invents molt similars als que existeixen en l'actualitat. Va preveure amb força exactitud l'aparició d'alguns dels enginyers generats per l'avenç tecnològic del segle XX, com la televisió, els helicòpters, els submarins o les naus espacials. Un altre exemple és el *De la Terra a la Lluna*, que és increïblement semblant al Programa Apol·lo, ja que tres astronautes són llançats a l'espai des de la península de Florida i recuperats mitjançant l'aterratge.

Verne va escriure una obra molt extensa. També va escriure contes, assaigs, teatre i poesia. Algunes de les seves obres han estat adaptades al cinema.

A la pàgina web del GrupIREF (a l'apartat Recursos on line: Més cinema) trobareu la fitxa de la versió cinematogràfica de Frank Coraci (2004) de la novel·la de Jules Verne *La volta al món en 80 dies*.

Robin Hood

Robin Hood és una novel·la històrica que explica les peripècies d'un personatge, que podria tenir una base real. Es tracta d'un proscrit de l'edat mitjana, molt hàbil amb l'arc i les fletxes que robava els rics per donar-ho als pobres i lluitava contra la injustícia i la tirania.

Se n'han fet més de 50 versions cinematogràfiques i televisives, per citar-ne només algunes:

1938, la més clàssica, *Robin de los Bosques* de Michael Curiz, protagonitzada per Errol Flynn.

1952, *Los arqueros del Rey*, protagonitzada por Richard Todd.

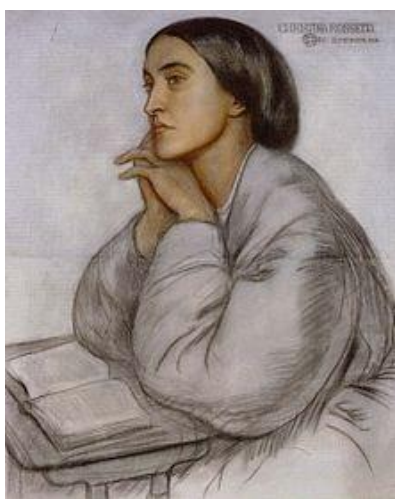
1973, Disney també va portar la llegenda de Robin Hood a la animació.

1976, *Robin y Marian*, de Richard Lester, amb Sean Connery y Audrey Hepburn.

1991, *Robin Hood, el magnífico*, dirigida per John Irvin i interpretada per Patrick Bergin i Uma Thurman.

1992, *Robin Hood, Príncipe de los Ladrones*, segurament la més coneguda, protagonitzada per Kevin Costner.

2010, el director Ridley Scott va filmar *Robin Hood*, una visió moderna de la novel·la. L'actor que va protagonitzar la figura de Robin Hood va ser Russell Crowe.

Christina Rossetti

A la topada entre Isabelle i l'inspector de l'estació, la nena recita "A birthday", un poema de Christina Rossetti. Rossetti era una coneguda poetessa britànica del segle XIX, època victoriana. La seva obra va caure en un oblit relatiu, fins que va ser revalorada en els anys '70 del segle passat.

Podreu trobar més informació sobre la seva vida a l'enllaç:

http://es.wikipedia.org/wiki/Christina_Rossetti

El poema que Isabelle recita en "Hugo", és aquest, en el seu text original:

My heart is like a singing bird
Whose nest is in a water'd shoot;
My heart is like an apple-tree
Whose boughs are bent with thick-set fruit;
My heart is like a rainbow shell
That paddles in a halcyon sea;
My heart is gladder than all these
Because my love is come to me.

Raise me a ddaïs of silk and down;
Hang it with vair and purple dyes;
Carve it in doves and pomegranates,
And peacocks with a hundred eyes;
Work it in gold and silver grapes,
In leaves and silver fleurs-de-lys;
Because the birthday of my life Is
come, my love is come to me.

Una possible traducció de la primera estrofa podria ser:

El meu cor és un ocell cantor
Que té el niu en una branca regada;
El meu cor és com una pomera
De brancatge encorbat per tant fruit;
El meu cor és com una petxina irisada
Que voga en un mar serè;
El meu cor està més alegre que tots ells
Perquè el meu amor ha vingut.

font: http://www.el-recreo.com/foros/topic.asp?TOPIC_ID=243

Vols seguir traduïnt?

Els autòmats

Aquestes màquines tenen un gran protagonisme a *La invención de Hugo Cabret*.

Un **autòmat** és una màquina que funciona, sense la intervenció de cap persona, de manera automàtica. El comportament pot ser fix, de manera que

la màquina farà sempre el mateix, o pot adaptar-se a l'entorn.

Els autòmats deriven dels titelles que podien moure diverses parts del cos amb finalitat religiosa, a l'Antic Egipte, o de les estàtues amb moviment a l'Antiga Grècia, com a creació de mecanismes miraculosos en temples.

La paraula descriu una màquina mecànica, no electrònica, autopropulsada per mitjans hidràulics, pneumàtics, elèctrics, etc., especialment aquells autòmats construïts per assemblar-se als éssers humans o als animals. Un exemple en serien els autòmats del Museu d'Autòmats del Tibidabo.

El Museu d'Autòmats del Tibidabo es troba dins el recinte del Parc d'Atraccions del Tibidabo, on l'any 1909 hi havia un antic teatre. El museu es va inaugurar el 1982 i és el més important del món en aquesta especialitat, a més de ser un dels pocs on es poden veure funcionar els autòmats contínuament.

El formen una cinquantena de peces, la majoria de començaments de segle, d'arreu del món, la més antiga de les quals és "*El Pallaso Mandolinista*" del 1880. S'hi poden trobar ninots que funcionaven amb monedes i que s'exhibien a les fires de tot Europa, o alguns jocs i joguines mecànics per infants.

En els darrers anys s'han restaurat molts sistemes mecànics originals. Una de les últimes peces incorporades és "Els Germans Gaüs" o "l'equilibri del Món", un autòmat modern que va ser finalista a l'exposició universal d'Aichi al Japó el 2005.

<http://www.youtube.com/watch?v=GFa0zNykS5U>

- De quin material està fet l'autòmat que surt a la pel·lícula?
- Quin significat té?
- Per què Hugo el vol arreglar?

Il·lusionisme

Des d'enllà del temps hi ha hagut mags i il·lusionistes. En el següent enllaç trobaràs una breu història de d'il·lusionisme:

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Il%C2%B7lusionisme>

L'**il·lusionisme**, també anomenat **màgia** o **prestidigitació**, és l'art d'entretenir el públic mitjançant il·lusions (trucs) misterioses i sorprenents, que creen en el públic la percepció que s'ha produït quelcom d'impossible, talment com si l'artista tingués poders màgics o sobrenaturals.

La il·lusió que crea el mag és espectacle, però per tal de crear-la calen certes habilitats i moltes hores de pràctica. Si se sap el truc, es perd tota la màgia i ja no té gràcia. La il·lusió, però, es crea utilitzant tan sols mètodes naturals. El practicant d'aquest art misteriós rep el nom de mag, prestidigitador o il·lusionista.

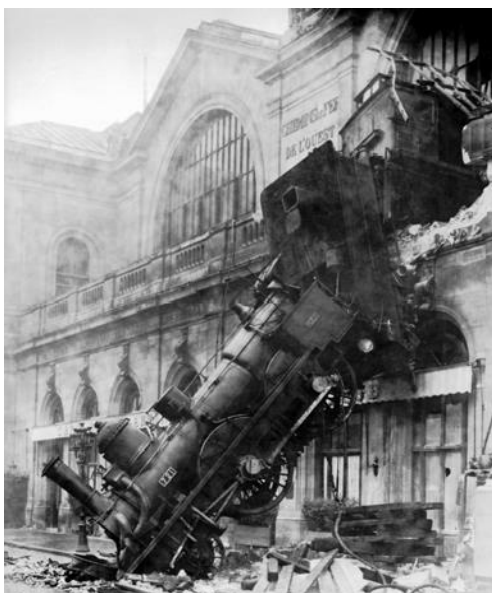
El nom més popular d'aquest gènere és *màgia*. El més precís, *il·lusionisme*, perquè, com dèiem, no té res a veure amb poders sobrenaturals, sinó amb la

seva simulació (*il·lusió*). El mot *prestidigitació* (del llatí *presti digiti*, 'dits àgils') al·ludeix a l'habilitat extrema que cal tenir als dits per a practicar aquest art o ofici.

L'il·lusionisme és un dels espectacles més populars des de l'antiguitat. Tradicionalment s'emmarca en el circ en les varietats del teatre. Artistes d'altres branques de l'espectacle, com ara el teatre, el cinema, la dansa i les arts visuals, treballen cada cop més utilitzant mètodes similars, però no donen un èmfasi tan marcat a aquestes tècniques, que consideren secundàries a l'objectiu de crear una actuació cultural.

Els somnis

En un moment de la pel·lícula, Hugo somia amb un accident, que de fet va passar a l'estació de tren de Montparnasse l'any 1895, quan a un tren, que va entrar a massa velocitat, li van fallar els frens i va sortir disparat pel gran vestíbul de l'estació.

I a la mateixa seqüència segueix somniant que ell mateix es converteix en autòmat.

- Creus que són somnis possibles?
- Tu has tingut algun somni semblant?
- Són somnis o malsons?
- Buscar informació sobre el sentit que poden tenir els somnis.

La pel·lícula

- Quants anys passen aproximadament des de l'inici de la pel·lícula fins a la darrera escena? Com ho sabem en el film?
- Podries dir quin aspecte del film t'ha cridat més l'atenció? els personatges, els dibuixos, on passa, la música, el vestuari, o altres?
- Recordes alguna seqüència o fotograma especialment impactant?
- Quins són els moments més especials de la pel·lícula per a tu?

- 1.
- 2.
- 3.

- Canviar el final de la pel·lícula

AVALUACIÓ

A tu que t'ha dit la pel·lícula?

Digues la teva opinió sobre el film, justificant la teva avaluació.

- M'ha agradat, perquè.....
- M'ha fet por, perquè.....
- M'ha fet riure, perquè.....
- M'ha sorprès, perquè.....
- M'ha indignat, perquè.....
- M'ha fet somriure, perquè.....
- M'ha emocionat, perquè.....
- M'ha alegrat, perquè.....
- M'ha molestat, perquè.....
- M'ha inquietat, perquè.....
- M'ha distret, perquè.....
- M'ha avorrit, perquè.....
- M'ha sobtat, perquè.....
- M'ha il·lusionat, perquè.....
- M'ha informat, perquè.....

Què m'ha explicat, que no sabia ?